

Aarhus byråds journalsager (J. Nr. 122-1899)

Originalt emne

Havnen

Havnen/Havnen i Almindelighed

Inddæmning

Uddrag fra byrådsmødet den 16. marts 1899 - side 9

[Klik her for at åbne den oprindelige kilde](#)

(J. Nr. 122-1899)

I mødet en 9de d. M. forelagde Udvalget for Marselisborg med nedenomtalte indstilling af 8de f. M. følgende af Stads- og Havneingenøren under 22de f. M. til Udvalget afgivne forslag med bilag til dannelse af et nyt større Havnebassin og en dermed i forbindelse staaende større landvinding øst og syd for det nuværende havneterræn:

"Overensstemmende med det ærede Udvalgs anmodning i skrivelse af 14de Novbr. f. A. have vi haft under overvejelse, hvorledes en inddæmning kan foretages neden for Skansen og Hads Herredsvej og sættes i forbindelse med den nuværende og en fremtidig Havn.

Der foreligger imidlertid ikke nogen vedtaget plan til en Fremtidshavn, og det medfølgende udkast til en saadan, der vel i anden anledning i hovedsagen har været forelagt Havneudvalget i Marts f. A., har ikke dengang eller senere af dette været underkastet nogen indgaaende drøftelse. Da landvindingen er saa nøje knyttet til dette Havneanlæg, baade i dets endelige og midlertidige form, have vi da anset det nødvendigt at udvide vor undersøgelse til at omfatte begge disse adskilligt forbundne spørgsmaal.

Som naturligt er, have vi søgt at have fremtiden og maaske en ret fjern fremtid for øje ved i Pl. 1 at udkaste Havnen og Landvindingen betydelig større, end der for tiden er nogen brug

for. I virkeligheden er der maaske i øjeblikket neppe tilstrækkelig trang til nogen større Havneudvidelse. Men for ikke at foregribe fremtiden bør en saadan, i store træk angiven, hovedplan være fastslaaet og tjene til rettesnor for de anlæg, der efterhaanden udføres.

I planen er tillige antydnet to mindre Nordhavne, den ene bestemt for Fiskerbaade og Lystbaade: de ere kun antydede som muligheder, ere ganske uafhængige af Sydhavnen og kunne bygges uden eller i forbindelse med denne. Skønt det er muligt, at der for Havnen i øjeblikket er mere trang til en saadan mindre Baadehavn end til et større, dybt Bassin, ligger det imidlertid uden for vor opgave her at gaa nærmere ind paa dette spørgsmaal.

Det er en selvfølge, at bekostningen ved et større anlæg er mindst, naar det hele udføres paa een gang. Jo mere man udstykker det i mindre afsnit, desto bekosteligere bliver det i sin helhed. De interimistiske afsluttede arbejder, der hver gang maa udføres, kunne blive saa bekostelige, at de opveje rentetabet ved at udføre anlægget for stort, saa at det til dels henligger ubenyttet., og saa er grænsen for den økonomisk tilladelige udstykning af det naaet. Det er denne betragtning, der har ledet os til at anse det i Plan 2 viste udkast som det mindste tilraadelige -

og dog i alt fald for Havnens vedkommende af hensyn til Skibsfarten vistnok for tiden unødvendig store - første afsnit af de nye Anlæg. Havnen er her indskrænket til den syd for den sydligste Pier liggende den af Bassinet, og af landvindingen ere kun hovedgaderne opfyldte til fuld højde, meden størstedelen af Karréerne derimellem henligge som laguner, der først tilfyldes, efterhaanden som der bliver brug for arealet. Nogen væsentlig fare for, at disse laguner om sommeren ville volde ulemper ved deres lugt, antages der ikke at være; eventuelt ville de da kunne udpumpes af og til eller fyldes til daglig vande.

I betragtning af de æsthetiske hensyn, er fra forskellige side og bl. a. ogsaa med etrtryk af d'Hrr Ambt & Kampmann ere gjort gældende mod en større inddæmning, hvorved udsigten fra det projekterede villakvarter og Hads Herredsvejen vilde skades, have vi endelig ogsaa troet paa Plan 3 at burde undersøge, hvorledes anlægget i sin endelige saa vel som midlertidige skikkelse vilde forme sig, naar den af d'Hrr. foreslaede sydlige begrænsning af opfyldningen i hovedsagen fastholdes, og inddæmningen neden for Skanse indskrænkes saa meget som muligt.

Hvorledes end anlægget bliver, er det en af de tekniske hovedvanskeligheder at tilvejebringe det fornødne materiale til opfyldningen. Arealet tænkes i alle tilfælde opfyldt til en gennemsnitlig højde af 7' s' v. b. B., og Havnebassinet tænkes udybet til 26½' u.d. B.,

løbet til 26½´ á 27½´ u.d. B. og grunden udfor Trøjborg til 27½´ u. b. B. I Plan 1 vil der derefter, ud over hvad der kan faaas fra uddybningen, behøves 211,510 Kbfvn. Fyld, i Plan 2 142,209 Kbfvn. og i Plan 3 i dens endelige skikkelse 106,260 Kbfvn., men i dens midlertidige skikkelse 88,169 Kvfn., hvilke jordmængder alle maa tilføres fra Land. Jordens udvidelse ved udgravning lade vi for sikkerhed ude af beregningen.

Ved sænkning af Hads Herredsvejen og andre vej anlæg paa Marselisborg Terrænet vil kun indvindes en forholdsvis ringe del heraf, og fyld fra byggegrunde vil kun efterhaanden i tidens løb kunne faas. Der maa derfor foretages særlige udgravninger for at tilvejebringe fylden. Vi henvise i den henseende til terrænet omkring Magdalenemølle, hvor der ved en afgravning til 60´ v. d. B., som antydtes med rødt skravering paa vedlagte generalstabskort, vilde opnaas fordele med hensyn til stignings-forholdene af Skanderborgvejen og Ringgaden og inde indvindes ca. 143,000 Kbfvn. Vi kunne tillige eventuelt henvise til det ligeledes rødt skraverede terræn vest for Marselisborg Hovedgaard, Nord for Ladegaardsskovne, og til dels øst for, til dels paa den til Kirkegaard udsete plads, hvor der ved en afgravning til 35´ v. d. B. vil kunne indvindes ca. 39,000 Kbfvn. En Jernbane til Transport af dette materiale - med normal sporvidde, dobbelt spor og betjent med lokomotiver - maa da anlægges fra udgravningerne ned til inddæmningen og udad denne til Havneterrænet. Denne Jernbane er ligeledes antydtes paa Generalstabskortet.

Som grænse mellem Havnens og Kommunens del af anlægget have vi tænkt os en linie langs Nord-siden af den vej der danner forlængelsen af vejen fra Hads Herreds-vejen umiddelbart nord for Slagtehuset o: den forlagte Jægergaardsvej, Alt hvad der ligger nord for denne linie B - C, regnes tilhørende og udført for bekostning af Havnen, alt hvad der ligger syd derfor af Kommunen.

Naar Havnebassinets inderende og dermed grænsen for Havnens terræn er langt forholdsvis sydligt, skyldes dette bl. a. hensynet til Gasværket, idet det formentlig vil være ønskeligt for dette, at kullosning dertil kan foregaa direkte fra Boldværk ved kullosnings-apparater, der overspænde Kaien og Gaden indenfor. For saa vidt man maatte foretrække kun at forlænge den nærmest Gasværket liggende del af Bassinet som en smal rende saa meget mod syd, vilde dette ikke være umuligt, og der kunde da maaske ogsaa være tale om ved en halvcirkelformet kurve med 425, Radius at tilvejebringe direkte Sporforbindelse syd om Bassinet mellem den vestlige Kai og Sporene paa Østmolen.

Det er i øvrigt unødvendigt at tilføje, at anlægget kun er antydtes i store træk, og at det ved

udførelsen naturligt vil blive modificeret en del. Det er saaledes muligt, at Jernbanen vil behøve et areal til rangering paa det indvundne terræn, maaske lige neden for Hads Herreds-vejens side-skraaning; dog maa det sikkert foretrækkes, om en passende plads til rangerspor kan anvendes vest for Hads Herreds-vejen paa terrænet nord for Marselisborg Ladegaards-skov. Det er ligelede muligt, at en eller to af de projekterede Piere i Havnen bortfalde, eller at den yderste omdannes til en Dampfærgepier med Færgelejer, for saa vidt nogensinde en Færgeforbindelse med Kallundborg skulde komme i gang; dersom man da ille i saa fald foretrækker at anlægge en særlig Nord-havn dertil. Men at dvæle ved saadanne enkeltheder paa nærværende standpunkt anse ikke nødvendigt.

Paa Planerne er med rødt angivet Byggekarreér, medens de med sort angivne carreér væsentlig tænkes benyttede til oplagspladser. Af hensyn til udsigten tænkes pladserne umiddelbart neden for udsigts-pladsen ved Hads Herreds-vejen kun benyttede paa denne maade.

Bekostningerne m. m. for de forskellige alternativer have vi samlet i følgende tabel:

.....Havnen.....Kommunen.

Alternativ plan..samlet bekostning.. ?..?.. ?

Nr. 1 komplet.....6,710,000...212,800...31.33..1,?

Nr. 2 midlertidig..2,580,000.....69,500...37,18..2,?

Nr. 3 komplet.....6,700,000...208,500...32,?...1,?

Nr. 3 midlertidig...2,579,000...69,000...37,?...2,?

Kommunen.....samlet bekostning.. ?..?.. ?

Nr. 1 komplet.....1,720,000...294,000...5,?...0,31

Nr. 2 midlertidig..1,300,000.....79,200...16,41..0,?

Nr. 3 komplet.....725,000.....97,800...7,43...0,44

Nr. 3 midlertidig.....725,000.....97,800...7,41...0,44 Naar vi endelig skulle udtale os til fordel for den ene eller anden af disse planer, kunne vi ikke undlade at bemærke, at det- med alt tilbørligt hensyn til de æstetiske fordringer - efter vor mening næppe vilde være økonomisk vigtigt at indskrænke opfyldningen til alternativet Pl. 3, naar der muligen engang ad Aare vilde blive brug for mere areal. Æstetiken maa naturligvis vige for de økonomiske hensyn.

Dersom man imidlertid mener at kunne gaa ud fra, at der ikke vil blive brug for saa store arealer, som der vil indvindes ved Plan 1, kunde muligne en kompromis-plan imellem Nr. 1 og Nr. 3 være at foretrække; men vi tro ikke at turde anbefale dette.

Saafermt man skulde bestemme sig til at bestemme sig til at bringe Plan 2 til udførelse som en begyndelse til den endelige Plan 1, antage vi, at der dertil vilde medgaa 5 á 6 Aar.

Alle forberedelser tænkes fuldførte og materialet - navnlig den meget store tømmer-leverance - leveret, saaledes at selve arbejdet kan paabegyndes saa tidligt om foraaaret, som forholdene paa nogen maade tilstede. Saa vidt muligt skal i det første Aar hele Kystværnet, i alt 5910 løb. Fod, bygges og sikres med sten udvendig og fyld indvendig. Der maa derfor fra Uddybningen og udgravning i land, hvilke begge maa foregaa samtidig, leveres 40 - 50,000 Kbfv. Fyld, - Udgiften i det Aar anslaaes til ca. 1,000,000 Kr.

Det følgende Aar fuldføres Kystværnet, Dæknings-arm o. f. v. , der bygges Bolværker - i alt 3090 løb. Fod - og leveres fra uddybningen og udgravningen i land atter 40 - 50,000 Kbfv. Fyld. - Udgiften anslaaes til ca. 1,000,000 Kr.

Det tredje Aar fuldføres de foregaaende Aars arbejder, Regulering af Terrænet paabegyndes, Kloakanlæg o. f. v. paabegyndes, medens fyld stadig tilføres. - Udgiften anslaaes til ca. 800,000 Kr.

Det fjerde Aar fuldføres opfyldningen, saa vidt den agtes foretagne i overensstemmelse med Plan 2, Veje, Kloaker, Gas- og Vandlæg paabegyndes, - Udgiften anslaaes til ca. 600,000 Kr.

Det femte Aar anlægges Jernbanespor, og arbejdet fuldføres. - Udgiften bliver ca. 480,000 Kr. - Dette eller det følgende Aar ville da pladserne kunne udlejes eller paa anden maade benyttes.

Rentetabet i disse 5 á 6 Aar anslaaes til ca. 500,000 Kr., og den samlede udgift af 3,880,000 Kr. - Den ovenfor beregnede lejeafgift af Pladsen bør derfor forøges med 13 %.

Idet vi hermed fremsende sagen til det ærede Udvalg, vedlægge vi:

4 Kalquer (Nr. 1 A, 1B, 1, 3) Alternativer.

3 Kalquer Detail-tegninger af Kystværn, Dæknings-mole, Vejprofiler.

1 Generalstabskort.

2 Sæt overslag og beregninger."

Ved at forelægge dette forslag for Byrådet havde Udvalget bemærket, at det foretrak Plan Nr. 1 og som foreløbigt udgangspunkt Plan Nr. 2, hvorimod Udvalget ikke kunde anse Plan Nr. 3 for hensigtssvarende.

Derhos havde Udvalget tilføjet, at det havde plejet samraad med Udvalget for Gasværket om sagen, og at dette Udvalg havde forment, at det vilde være rigtigt, hvis Planen gennemførtes, at den allerede anlagte vej ud for Gasværket nedlagdes, og at arealet til samme samt det udenfor liggende inddroges under Gasværket.

Denne indstilling blev, som bemærket, forelagt i forrige møde, hvor man vedtog at henlægge samme til eftersyn for Medlemmerne indtil nærværende møde, hvor derpaa drøftelse af de forelagte Planer fandt sted.

Efter at drøftelsen var tilendebragt, vedtog man at lade sagn gaa til erklæring af Udvalget for Havnevæsenet.

